

NAUJOSIOS AKMENĖS „SAULĖTEKIO“ PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Naujosios Akmenės „Saulėtekio“ progimnazijos (toliau – Progimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo progimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarka) parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ ir Akmenės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. PAV530 „Dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Akmenės rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Ši tvarka nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, grupės, ugdymo įstaigos, šeimos lygmeniu progimnazijoje.

3. Progimnazijos direktorius, darbuotojai, mokiniai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją progimnazijoje vadovaujasi LR Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu, Progimnazijos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Mokymo sutartimi, Mokytojų pareigybės aprašymu, Klasės vadovo veiklos aprašu, Mokinių elgesio taisyklėmis, teisėmis ir pareigomis, skatinimo bei drausminimo tvarka, Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams, progimnazijos direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

4. Tvarkos paskirtis - padėti progimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, fiziškai saugi.

5. Tvarka remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą/patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas progimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą/patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. darbuotojai veiksniams imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų;

6. Tvaroje vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. patyčios kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **Patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

6.4. **Vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6.5. **Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas** - mokinys, iš kurio tyčiojamasi ar smurtaujama.

6.6. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** - mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis smurtą./patyčias ir prisidedantis prie jų.

6.7. **Smurtą ir patyčias patiriantis suaugusysis** - administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi/smurtauja mokinys (-iai).

6.8. **Smurto/patyčių stebėtojas** - asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias/smurtą.

6.9. **Smurto ir patyčių prevencinė veikla** - planingu ir sistemingu priemonių veikla, skirta patyčių/smurto rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.10. **Smurto ir patyčių intervencija** - visuma priemonių, taikomų smurto ir patyčių atveju, visiems patyčių/smurto dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.11. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių/smurto situacijos progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdančią dalyvauja visi progimnazijos bendruomenės nariai.

8. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą progimnazijos bendruomenei.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirta progimnazijos vaiko gerovės komisija, kuri kasmet:

9.1. inicijuoja progimnazijos bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. atlieka progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

9.3. remdamasis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje;

9.6. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl tvarkos tobulinimo;

9.7. apie visus smurto/patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja progimnazijos direktorių;

9.8. atlieka kitus progimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. Progimnazijoje susitariama dėl elgesio normų, kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas mokinių elgesys.

11. Smurto ir patyčių prevencija įgyvendinama per socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą. 1–4 klasėse vykdoma socialinių ir emocinių kompetencijų programa „ANTRAS ŽINGSNIS“, 5–8 klasių mokiniams vykdoma LIONS QUEST programa „PAAUGLYSTĖS KRYŽKELĖ“.

12. Pedagoginiai darbuotojai tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

13. Progimnazijos internetinėje svetainėje įdiegta „Patyčių dėžutė“ skirta anonimiškai pranešti apie smurtą ir patyčias.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

11. **Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:**

11.1. įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena mokiniui, kuris smurtauja/tyčiojasi progimnazijos nuostatus ir mokinio elgesio taisykles;

11.3. informuoja klasės vadovą (jei klasės vadovo nėra - socialinę pedagogę) apie įtariamą ir/ar įvykusias smurtą/patyčias, kartu pateikia užpildytą pranešimo formą (Priedas Nr. 2);

11.4. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar progimnazijos darbuotojus, ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba).

12. **Mokinys** patyręs smurtą/patyčias arba jas pastebėjęs:

12.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui;

12.2. nesant klasės vadovui praneša socialinei pedagogei ar kitam progimnazijos darbuotojui.

13. **Tėvai** (globėjai, rūpintojai) sužinoję apie smurtą/patyčias ar pastebėję smurto/patyčių atvejį:

13.1. nedelsdami (telefonu, trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės vadovą;

13.2. jei smurtaujantis/besityčiojantysis asmuo yra progimnazijos darbuotojas, nedelsdami informuoja progimnazijos direktorių (direktoriaus pavaduotoją).

14. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias/smurtą:

14.1. aiškinasi gautą informaciją ir aplinkybes;

14.2. bendradarbiaudamas su kitų smurto/patyčių situacijos dalyvių klasės vadovais, socialiniu pedagogu organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais;

14.3. pasitvirtinus smurto/patyčių atvejui, **nedelsiant informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), rekomenduoja psichologo konsultaciją, esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;**

14.5. vykdo tolesnę smurto/patyčių situacijos stebėseną ir prevenciją savo klasėje/mokykloje;

14.6. nesibaigus smurto/patyčių situacijai, jai kartojantis, bendradarbiaudamas su socialiniu pedagogu, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

15. Užpildytą formą priima **socialinis pedagogas**, formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr.4);

15.1. imasi spręsti smurto/patyčių situaciją;

15.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais;

16. **Vaiko gerovės komisija:**

16.1. įvertina turimą informaciją;

16.2. numato intervencijos veiksmų planą (Priedas Nr.3) (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, smurtą ar patyčias patiriančiu asmeniu, stebėtoju, tėvais (globėjais/rūpintojais), klase, kt. priemonės), supažindina smurtą/patyčias patyrusį ir jas vykdžiusį ugdytinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

16.3. informuoja progimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

16.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos neefektyvios, kreipiasi į Akmenės rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją.

17. Mokiniai smurtavus/pasityčiojus iš progimnazijos darbuotojo, patyręs smurtą/patyčias darbuotojas informuoja progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Progimnazijos darbuotojui smurtavus/pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs smurtą/patyčias, informuoja progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius progimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai progimnazijoje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitų priežasčių, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti progimnazijoje, klasės vadovas, socialinis pedagogas ar administracijos atstovas siunčia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą ir kt.

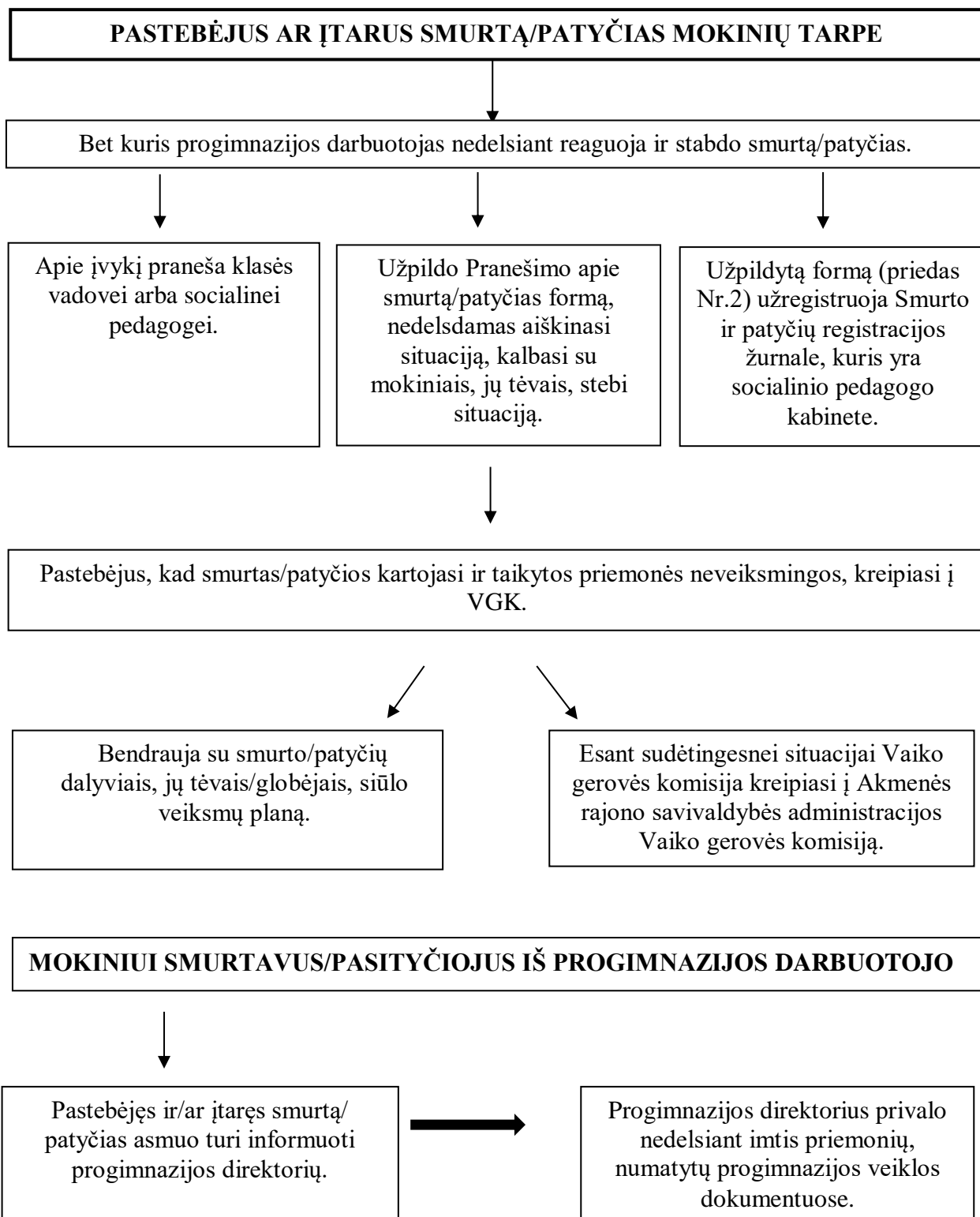
IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

21. Tvarka skelbiama progimnazijos internetinėje svetainėje.

**NAUJOSIOS AKMENĖS „SAULĖTEKIO“ PROGIMNAZIJOS BENDRUOMENĖS
REAGAVIMAS Į SMURTĄ/PATYČIAS IR PAGALBA JOMS ĮVYKUS
PLANAS**

NAUJOSIOS AKMENĖS „SAULĖTEKIO“ PROGIMNAZIJA

PRANEŠIMO APIE SMURTA/PATYČIAS FORMA

_____ (data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą/patyčias:	
Kada smurtas/patyčios įvyko (data, val.):	
Kur įvyko smurtas/patyčios:	
Kokia smurto/patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Žodinis(ės): pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt. ○ Fizinis(ės): mokinio/suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ○ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; ○ Elektroninės: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt. ○ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ 	

Duomenys apie smurto/patyčių dalyvius:

Mokinio/asmens, patyrusio smurtą/patyčias vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokino (-ių)/asmens (-ų), kuris smurtavo/tyčiojosi vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/asmens (-ų), stebėjusio smurtą/patyčias vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

_____ (užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

_____ (parašas)

Smurto ir patyčių intervencijos pagalbos vaikui planas

Pagalbos plano sudarymo data:

Pagalbos plano įgyvendinimą koordinuojantis asmuo:

Pagalbos plano tikslas:

Vardas Pavardė (asmuo patyręs smurtą/patyčias, kuris smurtavo/tyčiojosi, stebėtojas, kiti)	Priemonė	Dažnumas	Atsakingas asmuo	Vieta

Pagalbos plano koregavimas:

Susipažinau:

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Patyčių formos¹:

F – fizinės

Ž – žodinės

K – kibernetinės arba elektroninės

S – socialinės

Smurto ir patyčių dalyviai:

M – mokinys (-iai)

(klasė) – klasė, kurioje mokosi mokinys (-iai)

S – suaugusysis (-ieji)

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S	Smurta, patyčias patyrė		Smurtavo, tyčiojosi		Pastabos	Parašas
			M (klasė), S	Mot. Vyr.	M (klasė), S	Mot. Vyr.		

Fizinės – vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumščiovimas, apspjovimas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.).

Žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt.

Kibernetinės arba elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas